

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΛΔΕΙΑΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

IX.

Τάζ' αἴριον ἔσεται ἄμεινον.

Τὴ θέλω τὴν τρικυμία τοῦ πάθους μου ὄχι μονοκυμία, οὔτε δικυμία· ὀλόκληρη καὶ ἀληθινὴ τρικυμία. Πῶς θὰ ἐκαμάφωνα τὴ ροδόχρυση δύσι ἐχθές, ἂν δὲν ἐπρολάβαιεν ἡ Ἀόρατη Δύναμις νὰ μαζέψῃ ἐκεῖ τὰ σύννεφα; Πῶς θὰ ἤμουνα χαρούμενος σήμερα τὸ πρωῖ, ἂν ἐξακολουθοῦσεν ἡ σκοτεινιά τῆς περασμένης νυκτός; Πῶς θὰ ἠμποροῦσα νὰ τρέχω σήμερα γελαστός; ἂν ἐξακολουθοῦσε νὰ λιμάρῃ ἀκόμη τὴ χώρα μας ἡ σκυθρωπὴ ἢ θύελλα; Τὴ θέλω τὴν τρικυμία τοῦ πάθους μου· ἔτσι θὰ καταλάβω κάποια ἡμέρα τὴ γαλήνη. Ἄν ἡ γαλήνη αὐτὴ θὰ ἦναι ἐπίγειο ἢ ὑπόγεια ἀδιαφορῶ πάντα γαλήνη θῆναι. Τώρα σκέψου καὶ Σὺ.

X.

Ἡ ζωὴ πῶς θνήσκει; πῶς καὶ τάφῳ οἰκεῖς;

Μπορῶ νὰ καταστέλλω κάθε πάθος ποῦ τὸ κορμί μου τὸ ὑλικὸ στολίζει καὶ ν' ἀναρριχηθῶ ἔστ' ἀθεῖά Σου ὕψη γιὰ νὰ Σε πιάσω, ὦ ὠραῖο ἐντελβάζ. Μὰ Σὺ τὴ μυροδιά, τὴν ὀμορφιά Σου καὶ τὴ γαλήνια Σου ζωὴ μ' ἀρνεῖσαι. Ἀλλοῖμονό μου! θὰ Σ' εὐρῆ τὸ χιόνι καὶ θὰ Σε σκεπάσῃ ἔστ' ἄσπρο του σάβανο. ὦ! μαῦρη δυστυχία μου!

XI.

*Per me si va nella città dolente
per me si va nell'eterno dolore
per me si va tra la perduta gente.*

Dante

Κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα, ὅπου βαδίζεις, Σὲ ἀκολουθεῖ, μικρὸ ῥυάκι, τὸ τραγοῦδι μου γιὰ Σένα καὶ κάνει νὰ πρασινίζον ἐξ χαρούμενη χλόη τὰ γύρω Σου.

Ὅσο κι' ἂν Σὺ μ' ἀποφεύγῃς, κι' ἐγὼ δὲν ξέρω γιὰ τί, αὐτὸ δὲν θὰ μπορέσῃς ποτέ· κελαρῶντας τρέχει ὅσο καὶ Σὺ, ὦ γλήγορη παρηγορήτρα, καὶ, καμμιά ἡμέρα, γιὰ νὰ Σου εὐφράνῃ πεῖθ' πολὺ τὴ ζωὴ, γιὰ νὰ το καμαρώσῃς καὶ Σὺ, ἀπὸ πάνω Σου πιά, ἀνίκητο ἀπὸ τὴν περιφρόνησί Σου, ποῦ κι' αὐτὴν ἀγαπῶ, θὰ ξεπεταχθῆ ἐμπροστά Σου γιγάντιος πίδαξ, ποῦ θὰ Σε δροσίσῃ μὲ τὸ μῦθό του καὶ θὰ Σε νανοῦρίσῃ ἔς τὸν ὠραιότερον ὕπνο μὲ τὸ γοργό του τραγοῦδι τὸ ἀτέλειωτο, ποῦ ἀμέσως θὰ γίνῃ ἀστεῖρευτο κλάμμα, ὅταν ἡ στέρησίς Σου θὰ φέρῃ ἀπὸ τὸ στόμα ἔως τὰ σωθικά τὴν μικρότατη στήλη τοῦ πόνου τοῦ ἀγιάτρευτου.

XII.

*Nobilis genere, sed multo
nobilior sanctitate.*

Ἰερὸς Ἰερώνυμος

Ἀπάνω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι ποῦ, ξαπλωτὸς τῆς ἡρεμῆς νύχτες ἔ' αὐτό, ζῶ δυὸ ζωὲς κοντὰ ἔς τὴν ἰδικὴ

Σου, ποῦ ξυπνητὸς ἀρχίζω καὶ ἔ' τ' ὄνειρό μου ἐξακολουθῶ τοὺς φθόγγους ἐκείνους, ποῦ ἀπὸ καμμιά γήινη γλώσσα δὲν ἀποσπᾶσθην, ἀλλὰ μαρτυροῦν κομμάτια τῆς ἀτέλειωτης ἁρμονίας μου τῆς ὑπερκόσμιας γιὰ Σέ, τὸν ἄσπρο μου κρησοστάτη μὲ τὸ μονὸ κερὶ, τὸν ἔξαμα νὰ κρατᾷ δυὸ κερὶά ἄσπρα, λυονόμενες εἰκόνας, Ἐσὲ κι' ἐμένα, ὀλάληθες. Τὰ δυὸ κερὶά κοντὰ κοντὰ ἐκαιόνταν χθές. Σάφνου τὸ ἴδιό μου, τὸ πῶτό μου, ποῦ εἶχα πρῶτα ἀπὸ τὸ Νοέμβρη, ὠρισμένο ἔστι θέσιν ἐκείνη γιὰ μένα, ἔλυσε πῶ γρήγορα ἀπὸ τὸ ἴδιό Σου.

Αὐτὸ μ' εὐχαρίστησε, γιὰ τὴν ἔτσι ἐφωτίσθηκε τὸ σβυσμὸ μου ἀπὸ τὸ φῶς Σου καὶ δὲν χανόμουνα κι' ἐγὼ μὲς ἔς τὸ σκοτάδι, ποῦ θὰ μ' ἐπνιγε γύρω μου, ἂν δὲν ἐφώτιζες Ἐσὺ τοὺς σκοτεινοὺς στερνούς μου δρόμους.

Μὰ, καὶ τοῦ δικοῦ Σου κερικοῦ τὸ φῶς ἀδικαιολόγητα ἄρχισε νὰ τρέμῃ· εἶχε πολὺ κερὶ νὰ κάψῃ ἀκόμη ἔτρομε· ξανάτρομε καὶ δὲν με ἄφηνε νὰ πάρω φῶς ἀπ' αὐτό, νὰ ξετυλίξω τοὺς μαύρους πέπλους τῆς ζωῆς μου, γιὰ νὰ τοὺς στολίσω μὲ λίγα ἄσπρα, ἀναμνήσεις Σου, κεντημένες ἔς τὸ μεταξένιο μου χαρτί.

Σὲ λίγο τὸ κερὶ Σου ἔσβυσε· δὲν εἶδα ὄνειρο· ἀνάβω ἕνα σπῆρτο καὶ τοῦ το κοντεύω· δὲν πιάει φῶς, γιὰ τὴν ἔσβυσε καὶ τὸ σπῆρτο.

Κῆτι τρέχει, λέγω· ἡ τηλεπάθεια ἀρχίζει νὰ με κεντά. Κῆτι τῆς συμβαίνει. Νέονομαι ἀμέσως. Εἶχαν περάσει πολὺ τὰ μεσάνυχτα κ' ἦταν ἡ ὥρα ποῦ γίνονται τὰ κακά. Σ' ὀλίγο φθάνω ἔστ' οἶπι Σου· ἀπ' ἔξω γαλήνη ἀστόμοιτη. Μὰ, καὶ μήπως ἔς αὐτὴν δὲν μπορεῖ γιὰ νὰ γίνῃ κακό; Μπαῖνο σιγά σιγά ἔς τὸν κῆπό Σου, γιὰ νὰ ἰδῶ τὴν κάμαρά Σου.

Ἐκατάλαβα μὲ ὅλας μου τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν ἔκτιν, ποῦ Σὺ μου ἐδίδαξες, πῶς οὔτε μικρότατο λιθαράκι ἰχνογράφησε κύκλους, ἔστω καὶ μικρότατους ταρακτικὸς τῆς πολὺκυκνης καὶ μυροσιλοῦλουδης στρωμένης λίμνης τοῦ ὄνειρου Σου καὶ τῆς ζωῆς Σου καὶ τῆς χαρῆς Σου.

Εἶδα μονάχα τὸ καντηλάκι Σου· κάτω ἀπὸ τὸ μελιχρὸ φῶς, ποῦ μὲς ἔς τὸ σκοτάδι συμβολίζει μιὰ θεότητα, κοιμοῦ φωτοστεφάνωνε τὸ μέτωπό Σου γαληνιαία μὲ μιὰ φωτεινὴν ἱερότητα· ἂν ἔς τοὺς πολὺανθους κάμπους ἢ τὰ εὐκάλιστα νερά τοῦ ὄνειρου Σου μὲ συναντήσῃς θὰ ἦμαι· ἡ μυροδιά τῶν λουλουδιῶν ἢ ὁ τεργίθυμος ζέφυρος.

XII.

*Die Geisterwelt ist nicht verschlossen;
dein Sinn ist zu, dein Herz ist todt!*

Goethe

Δός μου πάλι τῆς γλυκεῖς στιγμῆς τῆς ἀμάξης ποῦ ἐπληγαίναμε οἶπι Σου· δός μου πάλι τῆς ἡρεμῆς ὠ-

* Τέλος.

ρες τῶν ὠρῶν ἀπογευμάτων τοῦ χειμῶνα. Δὲν ἔχεις δικαίωμα νὰ μου ἀφαιρῆς ὅτι μοῦ ἐχάρησες τοῦλάχιστον, δάνεισέ με ὀλίγες ἀκόμη.

Εἶδα 'ς τὸν ὕπνο μου πὼς ἔπεσα 'ς τὸ σκαλοπάτι Σου νεκρός· δὲν ἐξύπνησα ἀπὸ τὸν τρόμο ποῦ θὰ ἐτάραζε κάθε ἄλλον, γιατί δὲν βλέπω νᾶχω 'ς τὴ ζωὴ τίποτε ἄλλον πιά προορισμό, παρὰ νὰ φθάσω ἔστω καὶ νεκρός, 'ς τὸ σκαλοπάτι Σου καὶ πάλι.

Κι' ἐκεῖ ποῦ, μετὰ τὴ θέλησί μου πίσ, ἤμουν ξαπλωτός, 'ς τὴν ποθητὴ τὴν ψύχρα τοῦ θανάτου, ἐμπρός 'ς τὴ θύρα Σου, μοῦ ἴφαινε πὼς τὴν ἀνοιξες χαρούμενη καὶ γελαστή καὶ πὼς, ὅταν μ' ἀντίκρυσες, ἐπισωπάτηρες ἀπὸ τὸν τρόμο κι' ἔβγαλες μιὰ φωνὴ μεγάλη. Ἀκόμη, λοιπόν, μ' ἀγάπης; Αἰσθάνεσαι, λοιπόν, καμμιὰ συμπάθεια γιὰ τὴ δυστυχία μου;

Προχώρα. Κι' ἐπροχώρηρες, ὅταν ἡ πρώτη σκληρὴ ἐντύπωση ἀρχισε νὰ Σου παίρῃ τὰ ρίγη, ποῦ μ' εἶχαν ἐμένα νεκρόν. Κι' ἐπροχώρηρες ὀλίγον.

Ὅταν ἐμαζεύτηκαν οἱ ἄλλοι, μ' εἶχες τραβήξει γιὰ τὸ διαβὰ, μετὰ τὴ φιλότρογη προσοχὴ μὴ μου πατήσης οὔτε τὸ φέρεμα. Λοιπόν με οἰκτιρῆρες;

Καὶ μ' ἐπαράδορες 'ς τοὺς ἄλλους νὰ με πάρουνε γιὰ νὰ με πῖν ὅπου πρέπει. Ἡθελα νὰ ξυπνήσω καὶ μ' ὅλη μου εἰς δύναμι ν' ἀντισταθῶ ζωηρός, γιὰ νὰ μὴ χωρισθῶ ἀπὸ Σένα, ἀφ' οὗ μ' ἐπαράδορες εἰς Σένα χέρια.

Ἄν ἀναπνέω ἀκόμη εἶν' ἡ ὀλίγη ζωὴ ποῦ μοῦ ἔδωκεν ὁ τρόμος Σου γιὰ μένα κι' ὁ οἰκτιρμός Σου.

XIV

ΧΑΜΑΙ ΠΕΣΕ ΔΑΙΔΑΛΛΟΣ ΑΥΛΑ

Καταλαβαίνω τὸν κρυφὸ Σου πόθο καὶ θᾶθελα νὰ μὴ τονε κρατῆς σφιχτοκλεισμένον μέσ' 'ς τὸ ὠραῖό Σου στόμα καὶ ποῦ εἶχε πρὶν τὴν ἀγωνία νὰ ξεσπάτη τὴ μαργαριταρένια ἀντιπαράταξι του, νὰ τώρα ποῦ ἔχει μαζευτὴ κι' αὐτός, γιατί δὲν τον ζεσταίνει πιά ἡ συμπάθειά Σου καὶ τὸν ψυχραίνει ἡ ἀδιαφορία Σου ἢ σκληρόν.

Ἐκεῖνος ὁ Θεός, ὅπου μῆς ἔπλασε ὅλους, ὅπως ἔδωκε 'ς τὰ φίδια τὴ γλωσσο γιὰ ν' ἀκοῦνε, ἔδωκε καὶ τὰ μάτια 'ς τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ νὰ τους μαρτυρῶνε, ὅταν δὲν ἦναι ἐπιδέξειοι ἠθοποιοὶ 'ς τὸ ἀβέβαιο τὸ σανίδωμα τῆς ζωῆς.

Μέσ' 'ς τὰ βαθιὰ βαθιὰ Σου μάτια τὸν ἐνοιωσα τὸν πόθο Σου, ὃ καλὴ μου.

Μονάχη ἡ τέχνη ἔχει νιώσει τὴ ζωὴ· μέσα 'ς τὴ γύμνια, ναί, μέσα 'ς αὐτὴν, Σοῦ δείχνει τὴν ἀδολὴν ἀλήθεια ποῦ ὑπάρχει.

Καί, τὴν ἀλήθεια, ναί, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἄς ποῖν καὶ τὰ δικὰ μας χεῖλη, ποῦ, ἐνωμένα θεῖα, ἐχωρισθῆσαν ἀπὸ τὸ ψέμμα, ποῦ μπήκε ἀνάμεσά τους, τὸ ψέμμα ποῦ κρυώνει ὀλίγο τὰ χέρια, τὸ ψέμμα τῆς κακοζωῆς τοιγύρω, τὸ ψέμμα, ποῦ γι' αὐτὸ ἀγοράζουμε κερδί, ἀλλὰ τὸ ἀνάβουμε ἐμπροστά 'ς τὴν Ἀλήθεια.

Κι' ἂν κάποιος ὄγκος 'στάλαξε τὸ ψέμμα, τὸ ἀποτρόπαιο φίδι ποῦ τὸ φαρμάκι του μῆς 'χόρισεν ἀπ' τὸν παραδείσῳ μας, ἄς τον πετάξουμε κουρέλια κάτω τὸν ὄγκο αὐτὸ τὸν φρεντικὸν, ὃ καλὴ, κι' ὅπως ἡ τέχνη, ἄς πᾶμε γιὰ νὰ εὐροῦμε τὴν ἀλήθεια, ὅποῦ γι' αὐτὴν μᾶς ἔπλασε ὁ Θεός της. Κατὸ κανένα, ναί, ποτὲ δὲν ἔκαμε ἡ Ἀλήθεια· κι' ἂν μᾶς ἐνόση 'ς ἕνα φιλι ποῦ τοῦ ἐνός μᾶς ἢ τοῦ ἄλλου μέχρι θανάτου τὴν ψυχὴ νὰ την φοφήση, τότε θὰ γίνουμε τῆς θρησκείας μας, τῆς ἀληθινῆς, οἱ μάρτυρες.

Νομίζω πὼς Σ' ἔχω κοντά μου· ἀκκοῦμησε ὀλίγο τὸ κεφαλάκι Σου 'ς τὸν ὄμο μου κι' ἄκου τὸν πόθο Σου, ποῦ ἐδιάβασα 'ς τὴν ἀστρολατρεία μου τῶν ματιῶν Σου· ξέρεις πὼς εἶσαι γυναικα καὶ πὼς ἴσως

αὔριον θὰ ἔχῃς τὴν ἀνάγκη νὰ ἀκκοῦμησῃς 'ς τὰ χέρια ἐνός στιβαροῦ· αὔριο εἶτε σήμερα. Μὰ ἐξέχασες πὼς σὺν ἀητὸς ἀνέβηκα εἰς ὅλα τῆς Μακεδονίας τὰ βουνὰ νικητῆς;—Καὶ θέλεις ἕναν ἀνθρώπο, ποῦ, τέλειος, νὰ γίνῃ τὸν μυστικῶν Σου ἢ κληρῶν ἄλλ' ἀπὸ τὸ κομπανιαμένο μου 'ς τὴ λύρα μου γιὰ Σένα, ὅταν κρυφὰ ἐσιγόκλειγες τὰ μάτια δίπλα μου καὶ ὠμίλει. δὲν τὸ νοίωσες ὅτι μπορῶ νὰ γίνω ὁ φραχτωμένος κήπος τῶν ἀνθῶν Σου, ποῦ, μακρὰ ἀπὸ μάτι κι' ἀπὸ χέρι, θὰ το κρατῇ αἰώνια; δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος ποῦ ἡ ἀδελφές Σου, ἡ Μοῦσες, μοῦ εἶπαν τόσα μυστικά τους; Καί, Σὺ δὲν με καμάρωνες γιὰ τὸτο;

Ἡ ἔλα μρωμένη αὔρα τώρα νὰ μου δροσίσης τὰ καιόμενα σωθικά, ἢ φύσισε σὺν θύελλα ὑπερκόσμια—γιατί κι' αὐτὴν τὴ δύναμι τὴν ἔχεις—καὶ γκρέμισε τὴν ἀδειανὴ ἐκκλησία καὶ θάρπε με κι' ἐμένα ἀπὸ κἄτω ἀπὸ τὰ γαπημένα της συντριμμια.

XV.

Per me il pover manuale
fa uno strale
d' oro, e il lancia contro il sole.
Guarda come in alto ascenda
e risplenda,
Guarda e gode, e più non vole.
Carducci

Ὅπου κι' ἂν πῆς Σὲ ἀκολουθαίει πάντα ἡ σκέφι μου γοργή. Μέσ' 'ς τὰ ὄνειρά μου κυματίζει πάντα ἡ μορφή Σου ἢ γαλήνια, ἢ λυπημένη, ἢ στυθοροπή. Πὼς ἄλλοτε ἄλλη πάντοτε μοῦ φέγγεις, ὅταν τὰ μάτια κλείσω, γλυκεῖα Μάννα; Δὲν γνώρισα 'ς τὴ γῆν ἄλλη εὐτυχίαν ἀπὸ τὴ σκέφι, πὼς, ἄς ζῆ καθέννας, ἂν ἔκλεισε τὰ νευτὰ του τὸ ὄραϊα ἀνάμεσα 'ς ἕνα φιλι 'ς ἐκεῖνη ποῦ ἀγάπησεν ὄραϊα, ὦ! ναί ὄραϊα.

Ἐνόμισες ὅτι ἐξήγησα νὰ με ἐνοικιάσης μετὰ τὰ χρομάτια Σου· ἐδῶ ἠπατήθης, διότι Σοῦ ἤλθεν ἡ ἰδέα ὅτι εἶχα ἀνάγκη καὶ νὰ ἐξοδευθῆς δι' ἐμέ. Στάσου· δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ δαπανήσης οὔτε πρὸς συντήρησιν τοῦ κτήματός Σου· καὶ ἀκαλλιέργητον ἀπὸ Ἐσὲ καὶ ἔθαλλε καὶ θάλλει καὶ θὰ Σου παρέχῃ σκιάν καὶ δροσερὰ νάματα, ὅταν Σὺ, κατακουρασμένη ἀπὸ τὰς ἀλογίστους διαπάνας Σου ἀνά μέσον τοῦ κόσμου, θὰ ἐπιθυμήσης, ἔστω καὶ χωρὶς ἐξωτερικευσιν τοῦ πόθου Σου, ὀλίγην σκιάν. Εἶθε νὰ ἔλθῃ αὐτὴ καὶ Σὺ καταλλήλως.

XVI.

Μῆτε, εἰς χεῖράς Σου παραδίδω
τὸ πνεῦμά μου.

Τὸ χέρι τὸ τρεμάμενο ποῦ αἰσθάνεσαι τώρα γυρτὸ ἐμπροστά Σου, εἶναι τὸ ἴδιο χέρι ποῦ κρατεῖ τοὺς γερανοὺς γιὰ τοὺς μικροὺς ἀνθρώπους. Κι' ἂν τώρα Σοῦ τείνεται γιὰ νὰ περικλείσῃ τὴν ὀλοποίηση τῆς καλωσύνης Σου, κι' ἂν Σου ζητιανεύῃ τώρα τὴ συμπάθεια, μὴ το καταφρονῆς· εἶναι τὸ ἴδιο ποῦ, ὅταν παραστρατήσης, σκοτισμένη ἀπὸ τὴ μάταιη λάμψι τοῦ χρυσοῦ Σου καὶ σατισμένη ἀπὸ τὴν πνιχτικὴ βροῦμα τοῦ κοσμικοῦ λιβάνου τοιγύρω Σου, θὰ τενωθῇ τιτάνιο γιὰ νὰ Σου πιάσῃ τὸ ἰδικό Σου καὶ στρέψῃ ὅλο Σου τὸ κορμὶ καὶ τὰ βλέμματα ἐκεῖ ὅπου πρέπει σιγᾷ, με ἠρεμία δικαία, νὰ κλείσουν. Οἱ μωνόνες του εἶναι τὰ ἐξογκώματα τοῦ πάθους του. Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ ἄς καὶ 'ς τὸ βομό Σου. Σκαιόλας δοξασμένος κι' ἐγὼ θὲ νὰ ζήσω. 'Στὸ δρόμον ἄς κλείσω τὰ γῆνα μάτια κι' ἐγὼ, Καμόνες.

Ἐν Μπραϊφεροάδ, Φεβρουάριος· Ἰούλιος 1913

ΝΙΚ. ΜΑΡ. ΑΓΚΩΝΙΑΤΗΣ